Y PWYLLGOR LLYWODRAETH LEOL A THAI

PAPUR YMGYNGHORI AR WERTH GORAU A LANDLORDIAID CYMDEITHASOL COFRESTREDIG

Diben

1. Cyflwyno'r papur ymgynghori ar Werth Gorau a Landlordiaid Cymdeithasol Cofrestredig.

Crynodeb

2. Gwahoddir y Pwyllgor i gyflwyno'i sylwadau ar y papur ymgynghori **(gweler Atodiad 1)**, ac i nodi'r amserlen ar gyfer cyhoeddi'r cyfarwyddyd terfynol i'r Landlordiaid Cymdeithasol Cofrestredig.

Amseru

3. Cyhoeddwyd y papur ymgynghori ar 22 Chwefror, a'r dyddiad cau ar gyfer yr ymatebion yw 23 Ebrill. Bwriedir cyhoeddi'r cyfarwyddyd terfynol i'r Landlordiaid Cymdeithasol Cofrestredig yn gynnar ym mis Mehefin.

Cefndir

4. Daeth Gwerth Gorau yn ofyniad statudol ar awdurdodau lleol o dan Ddeddf Llywodraeth Leol 1999, a chyhoeddodd y Cynulliad Cenedlaethol gyfarwyddyd i awdurdodau lleol ar sut i gydymffurfio â'r gofynion hynny ym mis Mawrth 2000. Sefydlwyd Gweithgor Gwerth Gorau Tai ym mis Rhagfyr 1998, i oruchwylio'r modd yr oedd Gwerth Gorau'n cael ei roi ar waith drwy'r holl sector tai cymdeithasol.

5. Ym mis Medi 2000, sefydlwyd is-grwp o'r Gweithgor Gwerth Gorau Tai, er mwyn cynhyrchu papur ymgynghori a chyfarwyddyd penodol ar Werth Gorau i Landlordiaid Cymdeithasol Cofrestredig. Ym mis Hydref, hysbyswyd y Landlordiaid Cymdeithasol Cofrestredig o fwriad y Cynulliad Cenedlaethol i gyhoeddi cyfarwyddyd Gwerth Gorau yn ystod 2001/2. Hefyd, pwysleisiwyd yr ymrwymiad i osod Gwerth Gorau ar waith ar gyfer yr holl dai cymdeithasol yng

Nghymru yn ‘Cartrefi Gwell i Bobl Cymru’, a gyhoeddwyd ym mis Ionawr.

Y cynigion

6. Mae’r papur ymgynghori wedi cael ei ddosbarthu i’r holl Landlordiaid Cymdeithasol Cofrestredig, yr holl awdurdodau lleol, cyrff cynrychioliadol, ac amrediad o asiantaethau eraill sy’n gweithio gyda Landlordiaid Cymdeithasol Cofrestredig, neu sydd â diddordeb yn eu gweithgareddau. (Ceir rhestr gyflawn o’r rhai yr ymgynghorwyd â hwy yn atodiad 2).

7. Lluniwyd y papur er mwyn datblygu amcanion Gwerth Gorau ymhellach, sef hyrwyddo gwelliant parhaus yn y modd y cyflwynir gwasanaethau, cynyddu dylanwad tenantiaid ar y modd y cyflwynir gwasanaethau a darparu gwasanaethau cost-effeithiol, effeithlon ac effeithiol. Mae’r papur hefyd yn pwysleisio’r angen i Landlordiaid Cymdeithasol Cofrestredig ymgynghori ag awdurdodau lleol wrth lunio’u rhaglenni, a chydweithio ag unrhyw adolygiadau gan awdurdodau lleol sy’n effeithio ar eu gwaith.

Y Pum Elfen Hanfodol

8. Ar y cyfan, nid yw’r cynigion yn rhai manwl, ond maent yn cynnwys pum elfen hanfodol. Disgwylir i’r Landlordiaid Cymdeithasol Cofrestredig ddatblygu:

- Cynllun Perfformiad Gwerth Gorau blynyddol, i’w ddosbarthu i’r tenantiaid, cyfranddeiliaid a’r gymuned. Dylai’r Cynllun edrych yn ôl ar y perfformiad yn ystod y flwyddyn ddiwethaf, ac ymlaen ar y targedau y mae’r corff yn bwriadu’u cyrraedd yn ystod y flwyddyn neu’r blynyddoedd i ddod.
- Methodoleg glir ac effeithiol ar gyfer adolygu eu gwasanaethau, eu gweithgareddau a’u prosesau, gan ddefnyddio egwyddorion Gwerth Gorau: Herio, Ymgynghori, Cymharu a Chystadlu.
- Rhaglen dreigl o adolygiadau gwasanaeth, er mwyn sicrhau bod pob agwedd ar fusnes y Landlordiaid Cymdeithasol Cofrestredig yn cael eu hadolygu o fewn cyfnod o ddim mwy na 5 mlynedd.
- Cytundeb neu Gytundebau Cyfranogiad Tenantiaid, yn nodi sut y bydd yn rhoi rhan i’w denantiaid yn ei weithgareddau, a pha adnoddau a gynigir er mwyn cefnogi hyn. (Eisoes, ym mis Chwefror 2000, hysbyswyd y Landlordiaid Cymdeithasol Cofrestredig bod disgwyl iddynt wneud hyn).
- Ffyrdd clir o fesur ac arfarnu boddhad cwsmeriaid, i ategu’r trefniadau ar gyfer rhoi rhan i’r tenantiaid, yn unol â’r hyn a nodir yn y Cytundeb(au).

Elfennau eraill

9. Mae’r cynigion hefyd yn nodi bod disgwyl i’r Landlordiaid Cymdeithasol Cofrestredig ddatblygu mesurau perfformiad sy’n ystyried y Dangosyddion Perfformiad a gyhoeddwyd gan y Cynulliad Cenedlaethol. Hefyd, bydd yn rhaid i’r Landlordiaid Cymdeithasol Cofrestredig bennu dangosyddion lleol, drwy ymgynghori â thenantiaid, partneriaid meincnodi, ac eraill. Bydd y Cynulliad yn annog yr holl Landlordiaid Cymdeithasol Cofrestredig i anelu at gyrraedd y safonau a gyflawnir gan y 25% sy’n perfformio orau.

10. Argymhellir y dylai’r Landlordiaid Cymdeithasol Cofrestredig lunio ‘Cynlluniau Gweithredu Gwerth Gorau’, yn nodi swyddogaethau a chyfrifoldebau ar gyfer cyd-drefnu ac adrodd, rheoli’r project, rhoi rhan i’r staff, cyfathrebu a chydweithio â phreswylwyr, rheoli risg, a gwasanaethau hyfforddiant a chefnogaeth. Bydd yn rhaid i’r Landlordiaid Cymdeithasol Cofrestredig ddyfeisio ‘arfau’ ar gyfer cynnal eu hadolygiadau gwasanaeth.

11. Mae’r papur ymgynghori yn awgrymu’r amserlen a ganlyn i’r Landlordiaid Cymdeithasol Cofrestredig fabwysiadu eu fframwaith Gwerth Gorau:

- *Erbyn 1.4.01:* Rhaid i’r Landlordiaid Cymdeithasol Cofrestredig fod wedi rhoi eu Cytundeb(au) Tenantiaid ar waith yn llawn
- *Erbyn 1.4.02*: Rhaid i’r Landlordiaid Cymdeithasol Cofrestredig fod wedi datblygu’u methodoleg, eu rhaglen adolygu gwasanaethau, a’u mecanweithiau ar gyfer mesur ac arfarnu boddhad cwsmeriaid
- *Erbyn 1.7.02:* Rhaid i’r Landlordiaid Cymdeithasol Cofrestredig fod wedi cyhoeddi eu Cynllun Perfformiad Gwerth Gorau cyntaf

12. Cynigir y dylai’r Cynulliad Cenedlaethol gefnogi’r Landlordiaid Cymdeithasol Cofrestredig mewn nifer o ffyrdd, wrth iddynt roi Gwerth Gorau ar waith, gan gynnwys cynnal seminarau ymgynghori, dyfarnu grantiau Dyfeisgarwch ac Ymarfer Da (Adrannau 16 / 87) i Landlordiaid Cymdeithasol Cofrestredig, a grantiau i hyrwyddo ymarfer da.

Rheoleiddio ac Awdit

13. Bob pum mlynedd, cynhelir archwiliadau awdit ar berfformiad y Landlordiaid Cymdeithasol Cofrestredig. Diben y rhain yw sicrhau bod y Landlordiaid Cymdeithasol Cofrestredig yn cydymffurfio â’r ‘Gofynion Rheoleiddio’, sef isafswm safon y Cynulliad Cenedlaethol ar gyfer Landlordiaid Cymdeithasol Cofrestredig. Mae’r papur ymgynghori hwn yn cynnig y dylid cadw’r Gofynion Rheoleiddio. Mae’r Cynulliad Cenedlaethol yn bwriadu cynnwys pum elfen hanfodol y

cyfarwyddyd Gwerth Gorau fel rhan o'r Gofynion Rheoleiddio erbyn 2002/3.

14. Bydd y Cynulliad Cenedlaethol yn adolygu'r modd y mae'n rheoleiddio'r Landlordiaid Cymdeithasol Cofrestredig yn ystod 2001/2. Nes y bydd yr adolygiad wedi'i gwblhau, y Gofynion Rheoleiddio presennol fydd y meini prawf ar gyfer yr awdit a'r mesur ar gyfer sicrhau bod y Landlordiaid Cymdeithasol Cofrestredig yn cydymffurfio. Er hyn, asesir cynnydd pob Landlord Cymdeithasol Cofrestredig gyda Gwerth Gorau yn ystod yr ymweliadau awdit. Wrth benderfynu ar sut i gynnal awdit ar Werth Gorau, bydd y Cynulliad Cenedlaethol yn asesu'r mesurau dyfeisgar a gyflwynwyd gan y Comisiwn Archwilio, e.e. adrodd yn agored, ac asesu boddhad y cwsmeriaid.

Materion ar gyfer Ymgynghori

15. Rydym wedi gofyn am sylwadau ar holl agweddau'r papur ymgynghori. Fodd bynnag, holwyd wyth cwestiwn penodol, rhai wedi'u cyfeirio'n benodol at Landlordiaid Cymdeithasol Cofrestredig. Mae'n bosibl y bydd y Pwyllgor yn dymuno cyflwyno sylwadau'n benodol ar y rhain:

(i) A oes gennych sylwadau ar ba Landlordiaid Cymdeithasol Cofrestredig y dylai'r cyfarwyddyd eu cynnwys? A ddylai'r cyfarwyddyd fod yn gymwys ar gyfer Landlordiaid Cymdeithasol Cofrestredig â chanddynt lai na 250 o gartrefi?

(ii) A oes gennych unrhyw farn ar bum elfen hanfodol y fframwaith? A ydynt yn briodol? A ydynt yn ddigonol?

(iii) A oes gennych fel Landlord Cymdeithasol eisoes fecanwaith ar gyfer adolygu gwasanaethau? A yw'r corff yn glir ynghylch sut y mae angen ei addasu os o gwbl er mwyn bodloni egwyddorion Gwerth Gorau?

(iv) A fyddech chi'n croesawu gweld gwasanaeth cyffredin ar gyfer gwneud arolygon boddhad cwsmeriaid yn cael ei ddatblygu ar gyfer Landlordiaid Cymdeithasol Cymru?

(v) Pa Ddangosyddion Perfformiad y byddech chi'n eu hystyried yn fuddiol i gynorthwyo proses Gwerth Gorau ar gyfer cymharu, gosod targedau, a dangos bod y Landlord Cymdeithasol yn parhau i wella, ac ar gyfer rhoi adroddiadau i'w denantiaid a'i gwsmeriaid?

(vi) A oes gennych unrhyw sylwadau am sut y gall Gwerth Gorau gael ei integreiddio â gwaith presennol y corff ar gyfer sicrhau gwelliannau parhaus?

(vii) A oes gennych unrhyw sylwadau am yr amserlen arfaethedig ar gyfer rhoi Gwerth Gorau ar waith?

(viii) Beth arall y gallai'r Cynulliad Cenedlaethol yn rhesymol ei wneud er mwyn helpu Landlordiaid Cymdeithasol i roi Gwerth Gorau ar waith?

Cydymffurfio

16. Mae gan y Cynulliad Cenedlaethol bwerau o dan Adran 75 o Ddeddf Cymdeithasau Tai 1985, fel y'i diwygiwyd gan Ddeddfau Tai 1988 a 1996, ac o dan Ddeddf Llywodraeth Cymru 1998, i sicrhau bod Landlordiaid Cymdeithasol Cofrestredig yn cyflawni'u swyddogaethau'n briodol, ac i oruchwylio a rheoli eu gwaith. Mae ganddo bwerau hefyd o dan Adran 36 o Ddeddf Tai 1996, fel y'i diwygiwyd gan Ddeddf Llywodraeth Cymru 1998, i gyhoeddi canllawiau'n ymwneud â rheolaeth y Landlordiaid Cymdeithasol Cofrestredig ar eu tai.

17. Nid oes unrhyw faterion yn ymwneud â rheoleidd-dra na phriodoldeb yn deillio o'r papur.

18. Bydd costau cydymffurfio'r Landlordiaid wrth ymateb i ofynion Gwerth Gorau yn cael eu cydbwyso ymhen amser gan yr arbedion effeithlonrwydd a ddaw yn sgil gwerth gorau. Rydym wedi ymgynghori â'r Grwp Cyllid, ac mae'n fodlon ag agweddau ariannol y papur.

19. Bydd y cyfarwyddyd arfaethedig yn annog Landlordiaid Cymdeithasol Cofrestredig i gynnal adolygiadau ‘trawsbynciol’, er enghraifft, i edrych ar holl ystod y gwasanaethau ar gyfer grwp arbennig o gwsmeriaid neu denantiad mewn ardal benodol.

Gweithredu ar gyfer y Pwyllgor Pwnc

20. Gwahoddir y Pwyllgor i nodi’r papur ymgynghori, i gyflwyno sylwadau ar y cynigion ac i godi unrhyw faterion gyda’r Gweinidog Cyllid, Llywodraeth Leol a Chymunedau.

Enw Cyswllt: Peter Owen

Y Gyfarwyddiaeth Dai (Est 5785)